

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

ZVÍŘECÍ RADIKÁLY

THE ANIMAL RADICALS

OLOMOUC 2012 Ivona Vondráčková

vedoucí diplomové práce: Mgr. David Uher, PhD.

Kopie zadání diplomové práce

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

Uherské Hradiště, 25. dubna 2012

.....

Anotace

Jméno a příjmení:	Ivona Vondráčková
Název fakulty a katedry:	Filozofická fakulta, Katedra asijských studií
Název práce:	Zvířecí radikály
Název práce v angličtině:	The animal radicals
Vedoucí práce:	Mgr. David Uher, PhD.
Počet příloh:	0
Klíčová slova:	radikál determinativ fonogram ideogram fonetikum

Cílem mé práce bylo sestavit korpus znaků se zvířecími radikály a podrobit ho rozboru z hlediska etymologie, fonetiky, grafiky a významu. Postup mé práce byl následující: Zvolila jsem si pět zástupců zvířecích radikálů, na základě slovníku *Xiandai hanyu cidian* jsem vypracovala korpus a určila český význam znaků. Pak následovalo řazení znaků do jednotlivých znakových kategorií, zde jsem pracovala s více zdroji. Po kompletním vypracování korpusu jsem byla schopna procentuálně vyjádřit zastoupení fonogramů, ideogramů či piktogramů, zde konstatuji, že jednoznačně největší procento představují fonogramy. Z ostatních rozborů nemůžu obecné pravidlo vyvodit, jelikož se výsledky u jednotlivých radikálů liší.

Mé poděkování patří Mgr. Davidu Uhrovi, PhD. za cenné rady a odborné vedení mé bakalářské práce.

Obsah

Seznam tabulek	7
Seznam zkratek	8
Ediční poznámka	9
Úvod	10
Seznam všech analyzovaných znaků	12
Čínské znakové písmo, jeho zjednodušení a znakové kategorie	13
Radikály čínského znakového písma	15
Radikál pták	15
Radikál pes	15
Radikál buvol	16
Radikál krysa	16
Korpus jednotlivých zvířecích radikálů	17
Korpus radikálu 鸟 [niào] pták	17
Korpus radikálu 犭 [quǎn] pes	26
Korpus radikálu 牛 [niú] buvol	33
Korpus radikálu 鼠 [shǔ] krysa	36
Korpus radikálu 犬 [quǎn] pes	37
Sumarizace výsledků	39
Rozbor z hlediska etymologie	39
Rozbor z hlediska grafiky	40
Rozbor z hlediska fonetiky	40
Rozbor z hlediska sémantiky	42
Závěr	44
Resumé	45
Seznam použité literatury	46

Seznam tabulek

Tab.1 Zastoupení jednotlivých znakových kategorií	39
Tab.2 Polohy a jejich zastoupení u jednotlivých radikálů	40
Tab.3 Polohy a jejich zastoupení u jednotlivých radikálů – procentuálně.....	40
Tab.4 Množství fonogramů u jednotlivých radikálů	41
Tab.5 Rozbor podoby výslovnosti fonetika s fonogramem	41
Tab.6 Rozbor podoby výslovnosti fonetika s fonogramem – procentuálně	42
Tab.7 Počet znaků ovlivněných významem radikálu	43
Tab.8 Počet znaků ovlivněných významem radikálu – procentuálně	43

Seznam zkratek

<F> fonogram

<I> ideogram

<S> symbol

<P> piktogram

<fon.> fonetikum

R radiál

[ ] přepis daného znaku do transkripce pinyin

* znaky, jejichž význam uvádí slovník *Xiandai hanyu cidian* i *Wenlin Software* pouze ve spojení s dalším znakem

Ediční poznámka

Pro přepis jednotlivých znaků do latinky jsem použila čínskou transkripci pinyin. Výslovnost v hranatých závorkách uvádím vždy hned za znakem.

U některých znaků se mi bohužel nepodařilo najít elektronickou podobu a to, jak ve znakovém fondu klávesnice pro Microsoft Word, tak ve slovníku *Wenlin*. Tyto znaky jsem do mé práce dopsala rukou.

Úvod

Ve své bakalářské práci jsem zkoumala čínské znaky se zvířecími radikály, a to především z hlediska etymologie, grafiky, významu a výslovnosti. Uvádím tedy nejdříve vždy korpus jednotlivých radikálů – v mém případě radikálů zvířecích. Z velkého množství tohoto druhu radikálů jsem si vybrala pro svou bakalářskou práci pouze pět. Jsou jimi obě dvě varianty psa, pták, buvol a krysa. Volila jsem na základě různých kritérií – pozice radikálu ve znaku, frekvence výskytu podle *Xiandai hanyu cidian*,... Jako první uvádím korpus radikálu pták, jelikož obsahuje největší množství znaků, následuje pes, buvol a nakonec krysa a druhá varianta psa, kteří mají nejmenší počet znaků.

Pro sestavení korpusu mi byl základem slovník *Xiandai hanyu cidian* 现代汉语词典 *Slovník moderní čínštiny*. Vždy uvádím znak, jeho přepis do pinyinu v hranatých závorkách, dále český ekvivalent a konečně zařazení do jedné ze šesti znakových kategorií. K získání českého významu znaku jsem částečně užila i slovník *Wenlin*, pokud ani jeden z těchto slovníků nenabízí význam znaku stojícího samostatně (označeny *), uvádím příklad spojení této položky s dalším znakem a teprve následně český význam. Po ruce mi byl samozřejmě i *Česko-čínský slovník* (Vochala). Při zkoumání etymologie a řazení položek do jednotlivých znakových kategorií jsem pracovala s větším množstvím zdrojů. V první řadě to byla literatura *Hanzi xingyi fenxi zidian* 汉自形义字典 *Analytický slovník čínských znaků*, dále *Chinese characters: their origin, etymology, history, classification and signification: a thorough study from chinese documents* (Wieger) a *Analysis of chinese characters* (Wilder). K porovnání mi sloužily elektronické zdroje jako *Wenlin Software for Learning Chinese*, www.zhongwen.com, www.yellowbridge.com.

Znaky jednotlivých radikálů jsou řazeny podle počtu tahů, od nejjednoduššího znaku po nejsložitější, tedy po znak s největším množstvím tahů. Některé položky jsem v elektronické podobě našla pouze v nezjednodušeném tvaru, což pro můj výzkum nepředstavuje zásadní problém. Upozorňuji na ně sice odkazem, ale dále je nerozebírám.

Snažila jsem se určit, zda je radikál současně nositelem významu znaku, tedy determinativem, zastoupení jednotlivých znakových kategorií a celkové výsledky vyjadřuji v procentech.

Má bakalářská práce sestává tedy z následujících částí:

1. Teoretická část:

- obecné informace o čínském znakovém písmu a jeho kategoriích
- přiblížení některých radikálů

2. Praktická část:

- sestavení korpusu mnou zvolených zástupců zvířecích radikálů
- analýza znaků z různých hledisek

3. Výsledky výzkumu

Čínské znakové písmo, jeho zjednodušení a znakové kategorie

Čínské znakové písmo patří mezi nejstarší písma světa. Existuje legenda o *Cāng Jié* 仓颉, která popisuje jeho vznik. *Cāng Jié* byl údajně dvorní historik *Huáng Dì* 皇帝 Žlutého císaře, který podle čínské historické tradice panoval ve 27. století př. n. l. Verze o vytvoření čínského písma jednotlivcem však nelze pokládat za věrohodné. Vědecky opodstatněnější jsou názory, že se čínské písmo vyvíjelo postupně a je kolektivním produktem mnoha generací. Je ovšem možné, že v určitém vývojovém období toto písmo upravila a utřídila osoba jedna. (Vochala, 1989: 9-10)

Historickým vývojem čínského znakového písma se však podrobněji zabývat nebudu, zde doporučuji nahlédnout do prací mých kolegyně *Radikál kov a kámen* (Daniela Kolečková) a *Rostlinné radikály* (Kateřina Szokalová), které se tomuto tématu věnují v konkrétních kapitolách.

Co se týká složitosti a obtížnosti čínského znakového písma, docházelo a dochází dodnes k četným pokusům o jeho reformu. V minulosti se tyto reformní snahy omezovaly v podstatě jen na zjednodušení tvaru znaku, teprve koncem 19. století se objevuje řada návrhů na nové, fonemografické písmo. (Vochala, 1989: 47-48)

V roce 1952 je založen ministerstvem školství Čínský výbor pro studium reformy písma a v roce 1954 pod záštitou Státní rady je založen Čínský výbor pro reformu písma. Základními úkoly tohoto orgánu bylo: zjednodušení dosavadního znakového písma, šíření obecné čínštiny a vypracování nové fonemografické abecedy.

Protože ale znakové písmo zůstalo zatím i nadále oficiálním čínským písmem a hlavním prostředkem písemného styku mezi lidmi, bylo rozhodnuto v zájmu snížení jeho obtížnosti zjednodušit část znaků a odstranit z používání nadbytečné variantní formy téhož znaku. Zjednodušování probíhalo v letech 1956 až 1959 a v roce 1964 byl vydán celkový seznam zjednodušených znaků. Některé zjednodušené tvary se užívaly již dříve běžně mezi lidmi, jiné byly vytvořeny podle vžitých zásad a běžných postupů, jako např.: vynechání jedné nebo několika složek znaku, nahrazení složité složky složkou jednoduchou, nahrazení znaku jednodušším „vypůjčeným“ znakem, nahrazení znaku nově utvořeným jednodušším znakem. (Vochala, 1989: 49-51)

Tradiční analýza znaků byla založena na tzv. šesti kategoriích, které pocházejí z knihy *Shuo Wen Jie Zi* 说文解字 *Výklad významu základních a vysvětlení struktury složených znaků*.

Jsou jimi piktogramy, symboly, ideogramy, fonogramy, variety, výpůjčky (Kane, 2009: 39-40)

Piktogramy 象形 [xiàngxíng] “podobný tvar“ jsou původně obrázky, dále nedělitelné, např. 人[rén] člověk, 月[yuè] měsíc. Piktogramy stále tvoří významnou část nejčastěji používaných znaků a jejich podoba může být ještě i dnes rozpoznatelná. (Kane, 2009: 41)

Symboly 指示 [zhǐshì] “ukazovat na věci“, vznikají připojením nesamostatné značky k piktogramu, např. 本[běn] kořen, 下[xià] pod. Naznačují významový obsah slova pomocí grafické symboliky.

Ideogramy 会意 [huìyì] “spojené významy“, můžeme tedy určit jejich význam, ale nikoli výslovnost. Např. 信 [xìn] věřit – tento znak je složen z prvku “člověk“ a “slovo“ což by se dalo vysvětlit jako: slovo člověka je závazné. (Kane, 2009: 40)

Fonogramy 形声 [xíngshēng] “forma a zvuk“, částí odkazují na význam znaku, fonetikem na výslovnost. Např. 仁 [rén] humanita, kde je determinativ¹ 二 [èr] a fonetikum 人 [rén]. (Kučera, 2005: xv)

Variety 转注 [zhuǎnzhù] “otočit a odvodit“, tato skupina obsahuje malé množství znaků a sinologové již dlouhá léta pečlivě zjišťují co Xu Shen (autor těchto šesti kategorií) konkrétně touhle kategorií vlastně myslel. Např. 考 [kǎo] zesnulý otec (zastarale). (Kane, 2009:40)

Výpůjčky 假借 [jiǎjiè] “vypůjčit“, užití již existujícího piktogramu, symbolu, ideogramu nebo fonogramu k zaznamenání téměř homofonního slova. Např. slovo 长 [cháng] dlouhý, bylo použito k zápisu podobně znějícího výrazu 长 [zhǎng] vedoucí. (Kane, 2009: 40)

Při určování etymologie jednotlivých znaků je tedy dobré nejdříve stanovit, zda se jedná o znak základní nebo odvozený. Pokud znak nemůžeme rozdělit na více samostatných prvků, je zřejmé, že se bude jednat o piktogram nebo symbol. U znaků odvozených, tedy složených ze dvou či více samostatných prvků, vyložíme, zda se jedná o ideogram nebo fonogram rozbořením vztahu mezi jednotlivými prvky. (Kučera, 2005: xvi)

---

¹ Determinativ neboli klasifikátor je část znaku, související s významem, často bývá zaměňován se slovem radikál, radikál však s významem znaku nemusí vždy nutně souviset. Pojem radikál vyhradzujeme grafickému elementu, pod nímž je znak řazen ve slovníku. (Kučera 2005: xv) Problematikou radikálu a determinativu se ve své práci Manuální radikály čínského znakového písma zabývá kolegyně Zuzana Michalíková.

Radikály čínského znakového písma

Jak už jsem jednou zmínila, radikál je část znaku, podle níž jsou znaky řazeny ve slovnících. Často bývá mylně zaměňován se slovem determinativ, determinativ neboli klasifikátor však souvisí s významem. U radikálu tomu tak být nemusí.

Radikály jsou většinou původně piktogramy, stejně jako některá fonetika. Podle slovníku *Kangxi Zidian*, vydaného v roce 1716, existuje 214 radikálů. Mnohé z nich nejsou užívány jako znaky samy o sobě, ale jsou pouhými prvky znaku. Z tohoto množství a druhů radikálů se ve své práci zabývám pouze zvířecími. Ke svému výzkumu jsem zvolila radikály pták, obě varianty psa, buvola a krysu.

Radikál pták

V čínském znakovém písmu existují dva obecné znaky pro ptáka. Pták s dlouhým ocasem 鸟 [niǎo] a pták s krátkým ocasem 隹 [zhuī]. Více jak deset procent složenin pro různé druhy ptáků má dvě varianty, jednu se znakem 鸟 a jednu se znakem 隹. Je tomu tak u bažanta, slepice, divoké husy nebo orla. Existují teorie, že se tímto způsobem mohl odlišovat kohout od slepice, tato metoda však nefunguje stoprocentně. (Lindqvist, 2010: 93)

Je možné, že na počátku byl pouze jeden znak pro ptáka, druhé označení se objevilo až později. Tato teorie však není obecně přijata. Existují tedy dvě podoby znaku, z nichž však vzhled ptáka není zřejmý. (Lindqvist, 2010: 93)

Mnohá zobrazení ptáků představovala jména, ty však mohly souviset i se skutečnými jevy, jako například v češtině příjmení Poupě, které odkazuje ke skutečné květině. (Lindqvist, 2010: 94)

Radikál pes

U nás symbolizuje pes věrnost, říká se, že pes je nejlepším přítelem člověka. Týká se to samé i Číny? Ne. Když se zde objevil znak pro psa, 犬 [quǎn] a 犴 [quǎn], bylo toto zvíře daleko více spojováno s divokou přírodou než s lidskou společností. U mnoha složenin, obsahujících složku pes nám na mysli nevyvstane zrovna pozitivní výraz jako je věrnost a dobro: *šiléný, hrubý, sprostý, hlučný, bezohledný*,... Častými složeninami, ve kterých se

objevuje pes, jsou názvy pro divoká zvířata: *vlk, liška*. Mnohé názvy nemusí s čeledí sovových šelem vůbec souviset: *jezevec, vydra, lasička, druhy opic*. (Lindqvist, 2010: 121)

Radikál buvol

Radikál 牛 [niú] nemusí mít vždy jednotné pojmenování (buvol), je to označení a měli bychom si pod ním představit celkově hovězí dobytek. V knize *Říše čínských znaků* (Lindqvist) uvádí autorka tento znak jako dobytče. Znak ve svých nejstarších podobách představoval volskou hlavičku s velkými rohy. Novější podoba už neobsahovala tak mohutný oblouk rohů, ale zachoval se vysoký hřbet nosu a vodorovná linka uší. Traduje se, že znak ukazuje dobytče shora, tedy hlavu s rohy, přední nohy a ocas.

Radikál buvol se často objevuje ve složeninách s prozaickými významy: *přednášet, informovat,...* (Lindqvist, 2010:131)

Radikál krysa

Ke znaku 鼠 [shǔ], neboli radikálu krysa, se váže více teorií, jak už to u piktogramů bývá, co přesně toto zobrazení představuje. Je to obrázek krysy, obecně hlodavce, s dlouhými vousy a ocasem. (Wenlin Software) Obrázek myši, zdůrazněné jsou zuby. (yellowbridge.com) ... Ať už jsou to zuby či vousy, je podoba tohoto hlodavce v původním piktogramu vcelku jasná.

Radikál 鼠 patří k méně frekventovanějším, ve svém korpusu uvádím pouze 12 znaků a všechny významově souvisí s hlodavci.

Korpus jednotlivých zvířecích radikálů

Korpus radikálu 鸟 [niǎo] pták

鸟 [niǎo] pták / <P> zobrazení ptáka s dlouhými pery

二 至四画

鳩 [jiū] holub hřivnáč / <F> nalevo <fon.> 九 [jiǔ] a napravo R 鸟

鸡 [jī] slepice, kuře / <F> nalevo <fon.> 又 [yòu] a napravo R 鸟

鸢 [yuān] luňák / <I> nahoře 弋 [yì] šíp s provázkem a dole R 鸟 → pták, který vystřelí jako šíp

鸣 [míng] 1. zvuky ptáků, zvířat, hmyzu; 2. zvučet, zvonit; 3. vyjádření; hlas / <I> nalevo 口 [kǒu] ústa a napravo R 鸟 → cvrlikat

鸱 [shī]* část slova 鸱鸺 [shījiū] kukačka, hrdlička / <F> nalevo <fon.> 尸 [shī] a napravo R 鸟

[shī] pták, jehož tělo je dlouhé asi tři palce, peří na křídlech černé, žije v lesích, živí se škodlivým hmyzem / <F> nalevo <fon.> 冫 [zā] a napravo R 鸟

鸱 [ōu] racek / <F> nalevo <fon.> 区 [ōu] a napravo R 鸟

鸦 [yā] vrána, havran / <F> nalevo <fon.> 牙 [yá] a napravo R 鸟

[cāng]* část slova 鸱 [cānggēng] žluva / <F> nalevo <fon.> 仓 [cāng] a napravo R 鸟

鸮 [bǎo] 1. drop; 2. kuplířka / <F> nalevo <fon.> 匕 [bǐ] a pod ním 十 [shí]² a napravo R 鸟

---

² Levá část znaku je zastaralý znak vyslovující se [bǎo]. V tomto případě užitý jako fonetikum. (Wenlin Software)

鸩 [zhèn] 1. mýtický jedovatý pták; 2. zabít (*někoho*) otráveným vínem / <F> nalevo <fon.>
宀 [yín] a napravo R 鸟

隼³ [jué] ťuhýk / <F> nalevo R 鸟 a napravo <fon.> 夬 [guài]

五画

莺 [yīng] žluva, pěnkava / <F> nahoře <fon.> [yíng] a dole R 鸟

鸪 [gū]^{*} část slova 鹁鸪 [bógū] druh holuba / <F> nalevo <fon.> 古 [gǔ] a napravo R 鸟

鸝 [dōng] drozd / <F> nalevo <fon.> 东 [dōng] a napravo R 鸟

鸬 [lú]^{*} část slova 鸬鹚 [lúcí] kormorán / <F> nalevo <fon.> 卢 [lú] a napravo R 鸟

鸭 [yā] kachna / <F> nalevo <fon.> 甲 [jiǎ] a napravo R 鸟

鸺 [xiāo] sova / <F> nalevo <fon.> 号 [hào] a napravo R 鸟

鸯 [yāng]^{*} část slova 鸳鸯 [yuānyāng] druh čínské kachny (samice) / <F> nahoře <fon.> 央 [yāng] a dole R 鸟

鸬 [líng]^{*} část slova 鸬鹚 [jílíng] druh skřivana, konipas / <F> nalevo <fon.> 令 [lìng] a
napravo R 鸟

鸱 [chī] krahujec obecný / <F> nalevo <fon.> 氏 [dī] a napravo R 鸟

鸬 [qú] druh asijského špačka / <F> nalevo <fon.> 句 [jù] a napravo R 鸟

---

³ Tento znak zná Microsoft Word pouze v nezjednodušené podobě. Wenlin Software nabízí i zjednodušenou formu.

鴛 [yuān] druh čínské kachny (samec) / <F> nahoře <fon.> 𪇑 [yuàn] a dole R 𪇑

鸪⁴ [chú] kuře, ptáče; batole, harant / <F> nalevo <fon.> 𪇑 [chú] a napravo R 𪇑

𪇑⁵ [yù] střelné slétnutí ptáka na kořist / <F> R 𪇑 a napravo <fon.> 穴 [xué]

[diào] hluboký / <F> nahoře <fon.> 穴 [xué] a dole R 𪇑

鸵 [tuó] pštros / <F> nalevo R 𪇑 a napravo <fon.> 它 [tā]

鸮 [sī]^{*} část slova 鸮鸮 [lùsī] volavka / <F> nahoře <fon.> 丝 [sī] a dole R 𪇑

六至七画

[gōng] pták velikosti kuřete, tmavě hnědé barvy, pojídající škodlivý hmyz, žijící v Americe / <F> nalevo <fon.> 共 [gòng] a napravo R 𪇑

鸸 [ér]^{*} část slova 鸸鹋 [érmiáo] pštros emu / <F> nalevo <fon.> 而 [ér] a napravo R 𪇑

鸺 [liè] datel / <F> nahoře <fon.> 列 [liè] a dole R 𪇑

鸷 [zhì] dravý pták; sup, jestřáb / <F> nahoře <fon.> 执 [zhí] a dole R 𪇑

[chī] krahujec obecný / <F> nalevo <fon.> 至 [zhì] a napravo R 𪇑

鸱 [guā]^{*} část slova 老鸱 [lǎoguā] vrána / <F> nalevo <fon.> 舌 [shé] a napravo R 𪇑

鸱 [xiū]^{*} část slova 鸱鸺 [xiūliú] sova, výr / <F> nalevo <fon.> 休 [xiū] a napravo R 𪇑

⁴ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze v nezjednodušeném tvaru.

⁵ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze v nezjednodušeném tvaru.

鹄 [héng] kulík, čejka / <F> nalevo <fon.> 行 [héng] a napravo R 鸟

鸢 [zhōu]* část slova 鸢鹞 [gǔzhōu] druh holuba / <F> nalevo <fon.> 舟 [zhōu] a napravo R 鸟

鸽 [gē] holub; hrdlička / <F> nalevo <fon.> 合 [hé] a napravo R 鸟

鸾 [luán] legendární pták / <F> nahore <fon.> [luán] a dole R 鸟

鸺 [jiāo]* část slova 鸺鹠 [jiāojīng] druh vodního ptáka (Nycticorax prasinoscetes) / <F> nalevo <fon.> 交 [jiāo] a napravo R 鸟

鸿 [hóng] 1. divoká husa; 2. dopis; 3. veliký / <F> nalevo <fon.> 江 [jiāng] a napravo R 鸟

鸱 [wú] druh ptáka, velikostí i tvarem podobný vrabci, pojídající jádra a škodlivý hmyz / <F> nalevo <fon.> 巫 [wū] a napravo R 鸟

鸮 [bó]* část slova 鸮鵂 [bógū] druh holuba / <F> nalevo <fon.> 孛 [bó] a napravo R 鸟

鸱⁶ [bǔ] drop / <F> nalevo <fon.> 甫 [fǔ] a napravo R 鸟

鸱 [lí]* část slova 黄鸱 [huánglí] žluva / <F> nalevo <fon.> 丽 [lì] a napravo R 鸟

鸱⁷ [lái]* část slova 鸱 [lái'ǎo] pštros americký / <F> nalevo <fon.> 来 [lái] a napravo R 鸟

---

⁶ Tento znak zná Microsoft Word pouze nezjednodušený. Wenlin Software nabízí i zjednodušenou formu.

⁷ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze nezjednodušený.

鹃 [juān]* část slova 杜鹃 [dùjuān] kukačka; azalka / <F> nalevo <fon.> 冑 [yuān] a napravo R 鸟

[chén] ptáče / <F> nalevo <fon.> 岑 [cén] a napravo R 鸟

鹄 [hú] labuť / <F> nalevo <fon.> 告 [gào] a napravo R 鸟

鹅 [é] husa / <F> nalevo <fon.> 我 [wǒ] a napravo R 鸟

鸪 [yù]* část slova 鸪鹑 [qúyù] druh asijského špačka / <F> nalevo <fon.> 谷 [gǔ] a napravo R 鸟

鸞⁸ [kuáng] pták podobný sokolu, pojídající hlodavce, je považován za užitečného / <F> nahore <fon.> 狂 [kuáng] a dole R 鸟

鸚 [xián]* část slova 白鸚 [báixián] bažant stříbrný / <F> nalevo <fon.> 闲 [xián] a napravo R 鸟

鶺 [tí]* část slova 鶺鴒 [tíhú] pelikán / <F> nalevo <fon.> 弟 [dì] a napravo R 鸟

八画

鸚 [wǔ]* část slova 鸚鵡 [yīngwǔ] papoušek / <F> nalevo <fon.> 武 [wǔ] a napravo R 鸟

鸛 [jīng]* část slova 鸛鹑 [jiāojīng] druh vodního ptáka (Nycticorax prasinoscetes) / <F> nalevo <fon.> 青 [qīng] a napravo R 鸟

鸛 [què] straka / <F> nalevo <fon.> 昔 [xī] a napravo R 鸟

---

⁸ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze v nezjednodušeném tvaru.

鹞 [miáo]* část slova 鹞鹞 [érmíáo] pštros emu / <F> nalevo <fon.> 苗 [miáo] a napravo R 鸟

鸨 [ān]* část znaku 鸨鹑 [ānchún] křepelka / <F> nalevo <fon.> 奄 [yǎn] a napravo R 鸟

鸬 [kūn] starověký název pro ptáka podobného vodnímu jeřábu / <F> nalevo <fon.> 昆 [kūn] a napravo R 鸟

鸺⁹ [lí] žluva / <F> nahoře <fon.> 利 [lì] a dole R 鸟

鸺¹⁰ [yì] jestřáb / <F> nalevo <fon.> 兒 [ér] a napravo F 鸟

鸺 [bēi] slavík / <F> nalevo <fon.> 卑 [bēi] a napravo R 鸟

鹏 [péng] nádherný obrovský mýtický pták / <F> nalevo <fon.> 朋 [péng] a napravo R 鸟

鹏¹¹ [fú] pták podobný sově; káně, krkavec / <F> nalevo <fon.> 服 [fú] a napravo R 鸟

[qiān] pták vyklovávající klasy pšenice / <F> nalevo <fon.> 阡 [xiàn] a napravo R 鸟

鸺 [chún] křepelka / <F> nalevo <fon.> 享 [chún] a napravo R 鸟

鸺 [gēng]* část slova 鸺 [cānggēng] žluva / <F> nalevo <fon.> 庚 [gēng] a napravo R 鸟

鸺 [yuān] legendární pták / <F> nalevo <fon.> 宛 [wǎn] a napravo R 鸟

---

⁹ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze nezjednodušený.

¹⁰ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze nezjednodušený.

¹¹ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze v nezjednodušeném tvaru.

鵞 [sù]^{*} část slova 鵞鵝 [sùshuāng] druh ptáka, zeleně zbarveného s dlouhým krkem / <F> nalevo <fon.> 肃 [sù] a napravo R 鸟

九画

鵠 [hú]^{*} část slova 鵠鵠 [tíhú] pelikán / <F> nalevo <fon.> 胡 [hú] a napravo R 鸟

鵝¹² [chì]^{*} část slova 鵝鵝 [xīchì] pták podobný kachně / <F> nalevo <fon.> 勅 [chì] a napravo R 鸟

鵟 [jú] ťuhýk / <F> napravo <fon.> 昊 [jú] a napravo R 鸟

鵡¹³ [tí]^{*} část slova 鵡鵡 [tíjué] kukačka / <F> nalevo <fon.> 是 [shì] a napravo R 鸟

鵯 [hé] ptačí boj / <F> nalevo <fon.> 曷 [hé] a napravo R 鸟

鵰 [è] orel mořský / <F> nalevo <fon.> 萼 [è] a napravo R 鸟

鵰 [hú] sokol / <F> nalevo <fon.> 骨 [gǔ] a napravo R 鸟

鵠 [qiū] druh vodního ptáka, který nemá na hlavě a krku peří / <F> nahoře <fon.> 秋 [qiū] a dole R 鸟

鸞¹⁴ [yuè] fénix / <F> nahoře <fon.> 獄 [yù] a dole R 鸟

鸕 [cí]^{*} část slova 鸕鷀 [lúcí] kormorán / <F> nalevo <fon.> 兹 [cí] a napravo R 鸟

鵲 [méi] drozd / <F> nalevo <fon.> 眉 [méi] a napravo R 鸟

---

¹² Tento znak zná Microsoft Word pouze nezjednodušený. Wenlin Software nabízí i zjednodušenou formu.

¹³ Tento znak zná Microsoft Word pouze nezjednodušený. Wenlin Software nabízí i zjednodušenou formu.

¹⁴ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze nezjednodušený.

鶩 [wù] kachna / <F> nahoře <fon.> 救 [wù] a dole R 鸟

十画

鷓¹⁵ [kòu] bažant / <F> nahoře <fon.> 殼 [ké] a dole R 鸟

鷓 [yì] druh vodního ptáka, jež je zmiňován ve starověkých knihách / <F> nalevo <fon.> 鬲 [lì] a napravo R 鸟

鷓¹⁶ [yàn] malý pták podobný křepelce / <F> nalevo <fon.> 晏 [yàn] a napravo R 鸟

鷓 [tī] pták potápka / <F> nalevo <fon.> 麂 [sī] a napravo R 鸟

鷓 [yào] luňák / <F> nalevo <fon.> [yáo] a napravo R 鸟

鷓 [wēng] druh ptáka / <F> nalevo <fon.> 翁 [wēng] a napravo R 鸟

鷓 [liú]* část slova 鸺鹠 [xiūliú] sova, sýček / <F> nalevo <fon.> 留 [liú] a napravo R 鸟

鷓 [jí]* část slova 鸺鹠 [jílíng] konipásek / <F> nalevo <fon.> 脊 [jí] a napravo R 鸟

鷓 [yì] druh vodního ptáka, jež je zmiňován ve starověkých knihách / <F> nalevo <fon.> 益 [yì] a napravo R 鸟

鷓 [jiān] bájný druh papouška / <F> nalevo <fon.> 兼 [jiān] a napravo R 鸟

鷓¹⁷ [xuān] kroužit (vysoko ve vzduchu) / <F> nahoře <fon.> [sāi] a dole R 鸟

---

¹⁵ Tento znak zná Microsoft Word pouze nezjednodušený. Wenlin Software nabízí i zjednodušenou formu.

¹⁶ Tento znak zná Microsoft Word pouze nezjednodušený. Wenlin Software nabízí i zjednodušenou formu.

¹⁷ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze nezjednodušený.

鶴 [hè] vodní jeřáb (symbol dlouhověkosti) / <F> nalevo <fon.> 雀 [hè] a napravo R 鸟

十一画以上

鹭 [yī] bájny racek / <F> nahoře <fon.> 毳 [yì] a dole R 鸟

鸕¹⁸ [shuāng] druh ledňáčka mající tyrkysovou barvu / <F> nalevo <fon.> 爽 [shuǎng] a napravo R 鸟

鸚 [yīng] papoušek / <F> nalevo <fon.> 嬰 [yīng] a napravo R 鸟

鸚 [zhè]* část slova 鸚鵡 [zhègū] koroptev, tetřev / <F> nalevo <fon.> 庶 [shù] a napravo R 鸟

鸞¹⁹ [zhuó] fénix / <F> nahoře <fon.> 族 [zú] a dole R 鸟

鸚 [liù] druh zpěvného ptáka / <F> nalevo <fon.> 鸚 [liào] a napravo R 鸟

鸚 [liáo]* část slova 鸚鵡 [jiāoliáo] střízlík / <F> nalevo <fon.> 寮 [liáo] a napravo R 鸟

鸚 [jiāo]* část slova 鸚鵡 [jiāoliáo] střízlík / <F> nalevo <fon.> 焦 [jiāo] a napravo R 鸟

[ǎo]* část slova 鸚 [lái'ǎo] pštros americký / <F> nalevo <fon.> 奧 [ào] a napravo R 鸟

鸚²⁰ [fán] pták podobný slepici, tmavě hnědé barvy, žije v močálech a u řek, živí se škodlivým hmyzem i menšími rybkami / <F> nalevo <fon.> 番 [fān] a napravo R 鸟

---

¹⁸ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze nezjednodušený.

¹⁹ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze v nezjednodušené podobě.

²⁰ Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze v nezjednodušené podobě.

鸢 [jiù] kondor, sup / <F> nahoře <fon.> 就 [jiù] a dole R 鸟

鹬 [yù] druh pobřežního ptáka / <F> nalevo <fon.> 裔 [yù] a napravo R 鸟

鸕 [hù] druh mořského ptáka / <F> nalevo R 鸟 a napravo <fon.> 萑 [huò]

鸛 [méng] druh ptáka, který má velké tělo, šedou nebo bílou barvu, dlouhé pera, žije v teplých oblastech oceánů, pojídá určité druhy ryb / <F> nalevo <fon.> 蒙 [méng] a napravo R 鸟

鹭 [lù] pták volavka / <F> nahoře <fon.> 路 [lù] a dole R 鸟

鸛 [huán] velký pták s dlouhýma nohama, žijící u vod, ibis / <F> nalevo <fon.> 寰 [huán] a napravo R 鸟

鸛 [zhān] druh bájného dravého ptáka / <F> nalevo <fon.> 亶 [dǎn] a napravo R 鸟

鷹 [yīng] jestřáb, orel / <I> 广 [guǎng] dům, 人 [rén] člověk, 隹 [zhuī] pták a R 鸟 → pták, užívaný člověkem, držení v domě – ještě zdůrazněno druhým ptákem

鸛 [pì]* část slova 鸛鷗 [pìtī] pták potápka / <F> nalevo <fon.> 辟 [bì] a napravo R 鸟

鸛 [guàn] volavka; vodní jeřáb; čáp / <I> nalevo 萑 [guàn] volavka a napravo R 鸟

鸛 [shuāng]* část slova 鸛鷗 [sùshuāng] druh ptáka, zeleně zbarveného s dlouhým krkem / <F> nalevo <fon.> 霜 [shuāng] a napravo R 鸟

Korpus radikálu 犳 [quǎn] pes

二至四画

犳 [qiú]* část slova 犳狻 [qiúyú] pásovec / <F> R 犳 a napravo <fon.> 九 [jiǔ]

犯 [fàn] 1. porušit; 2. vtrhnout; 3. dopustit se (*něčeho*); spáchat (*něco*) / <I> R 犳 a napravo [hǎn] klíčit, rychle vyrůst, vyrážet

犴 [àn]* část slova 犴狴 [bì'àn] vězení / <F> R 犳 a napravo <fon.> 干 [gān]

犷 [guǎng] hrubý; venkovský / <F> R 犳 a napravo <fon.> 广 [guǎng]

犷 [mǎ]* část slova 犷犷 [měngmǎ] mamut / <F> R 犳 a napravo <fon.> 马 [mǎ]

狂 [kuáng] bláznivý; prudký / <F> R 犳 a napravo <fon.> 王 [wáng]

犹 [yóu] ještě stále, pořád / <F> R 犳 a napravo <fon.> 尤 [yóu]

狈 [bèi]* část slova 狼狈 [lángbèi] smutný, zoufalý / <F> R 犳 a napravo <fon.> 贝 [bèi]

狄 [Dí] kmen ze severní Číny; čínské příjmení / <I> R 犳 a napravo 火 [huǒ] oheň → oheň představuje zkázu/zmatek, který tento kočovný kmen působí²¹

狙 [niū] zvrhlý; všední / <F> R 犳 a napravo <fon.> 丑 [chǒu]

狃 [yǔn] název kmene / <F> R 犳 a napravo <fon.> 允 [yǔn]

[hǒu] zvíře z dávných dob, které pojídalo lidi a vypadalo jako pes / R 犳 a napravo <fon.> 孔 [kǒng]

五至六画

狴 [pī] liščí mládě / <F> R 犳 a napravo <fon.> 丕 [pī]

---

²¹ Původní vysvětlení tohoto ideogramu – zuřiví psi hlídající tábořiště kočovníků kmene 狄 [Dí]. (Wieger, 1965: 304)

狙 [jū] 1. opice; 2. špehovat / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 且 [qiě]

狎 [xiá] 1. nesprávně obeznámen (*s*); 2. neúcta / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 甲 [jiǎ]

狨 [shēng] lasička / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 生 [shēng]

[xīng] orangutan

狐 [hú] liška / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 瓜 [guā]

猕 [xiǎn] 1. pátrat; 2. podzimní lov; 3. zachytit jemnou síť / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 尔 [ěr]

狗 [gǒu] pes / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 句 [jù]

狍 [páo] srnec / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 包 [bāo]

狞 [níng] zlý, zlomyslný / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 宁 [níng]

狻 [yòu] název opice / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 穴 [xué]

狒 [fèi]* část slova 狒狒 [fèifèi] pavián / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 弗 [fú]

[jiā]* část slova [huòjiāpí] zvíře, které má tělo jako žirafa, je však mnohem menší / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 加 [jiā]

[pí]* část slova [huòjiāpí] zvíře, které má tělo jako žirafa, je však mnohem menší / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 皮 [pí]

狨 [róng] opice kosman / <F> R ㄓ a napravo <fon.> 戎 [róng]

狹 [xiá] těsný / <I> R ㄓ a napravo 夹 [jiā] sevřít, vmáčknout

狮 [shī] lev / <F> R ǎ a napravo <fon.> 师 [shī]

[yì]* část slova 林 [lín] rys / <F> R ǎ a napravo <fon.> 曳 [è]

独 [dú] osamělý; jediné / <F> R ǎ a napravo <fon.> 虫 [chóng]

狻 [kuài] mazaný, dovednost / <F> R ǎ a napravo <fon.> 会 [kuài]

狰 [zhēng]* část slova 狰狞 [zhēngníng] hrubý, odporný / <F> R ǎ a napravo <fon.> 争 [zhēng]

狡 [jiǎo] lstivý, dovedný / <F> R ǎ a napravo <fon.> 交 [jiāo]

狩 [shòu] lov, honba / <F> R ǎ a napravo <fon.> 守 [shǒu]

狺 [yù] 1. vězení; 2. soudní proces / <I> R ǎ a napravo 言 [yán] slovo, mluva a 犬 [quǎn] pes → rozmluva mezi dvěma psy

[lù]* část slova [hūlù] krokodýl, aligátor / <F> R ǎ a napravo <fon.> 聿 [yù]

狠 [hěn] nelítostný, zlý / <F> R ǎ a napravo <fon.> 艮 [gèn]

狻 [sūn]* část slova 狻猊 [húsūn] makak / <F> R ǎ a napravo <fon.> 孙 [sūn]

七画

獬²² [xiǎn] pes s dlouhou tlamou / <F> R ǎ a napravo <fon.> 严 [yán]

狻 [zhì] šílený (pes) / <F> R ǎ a napravo <fon.> 折 [zhé]

---

²² Tento znak zná Microsoft Word i Wenlin Software pouze nezjednodušený.

狴 [bì]* část slova 狴犴 [bì'àn] vězení / <F> R 犴 a napravo <fon.> 毕 [bì]

狸 [lí] pes mývalovitý / <F> R 犴 a napravo <fon.> 里 [lǐ]

狷 [juàn] opatrný, ulekaný / <F> R 犴 a napravo <fon.> 冃 [yuān]

狨 [hì] druh opice / <F> R 犴 a napravo <fon.> 利 [lì]

狶 [yú]* část slova 狶狶 [qiúyú] pásovec / <F> R 犴 a napravo <fon.> 余 [yú]

狷 [xiǎn] pes s dlouhou tlamou / <F> R 犴 a napravo <fon.> 𪛗 [qiān]

狺 [yín] vrčení psa / <I> R 犴 a napravo 言 [yán] slovo, mluva

狼 [láng] vlk / <F> R 犴 a napravo <fon.> 良 [liáng]

[hān] jelen, los / <F> R 犴 a napravo <fon.> 罕 [hǎn]

狻 [Náo] hora v provincii Shandong / R 犴 podrobnější etymologie neznáma

狷 [suān] bájně zvíře / <F> R 犴 a napravo <fon.> 𪛗 [qún]

八画

猜 [cāi] tušit, odhadnout / <F> R 犴 a napravo <fon.> 青 [qīng]

猪 [zhū] prase / <F> R 犴 a napravo <fon.> 者 [zhě]

猎 [liè] pátrat, pronásledovat / <F> R 犴 a napravo <fon.> 昔 [xī]²³

---

²³ Původně fonetikum 𪛗 [liè], které bylo ve zjednodušené formě znaku nahrazeno fonetikem 昔 [xī], stejně jako například u znaku 蜡 [là] či 腊 [là]. (Wenlin Software)

猫 [māo] kočka / <F> R 犛 a napravo <fon.> 苗 [miáo]

猗 [yī] zvolání obdivu / <F> R 犛 a napravo <fon.> 奇 [qí]

猊 [xiāo] řev tygra; zastrašit / <F> R 犛 a napravo <fon.> 虎 [hǔ]

猖 [chāng] 1. divoký; 2. hrozivý / <F> R 犛 a napravo <fon.> 昌 [chāng]

猓 [luó]* část slova 猪猡 [zhūluó] prase, svině / <F> R 犛 a napravo <fon.> 罗 [luó]

猊 [ní] lev; divoký kůň / <F> R 犛 a napravo <fon.> 兒 [ér]

猯 [shē]* část slova 猯猯 [shēli] divoká kočka; rys / <F> R 犛 a napravo <fon.> 舍 [shè]

[tān] legendární divoké zvíře / <F> R 犛 a napravo <fon.> 贪 [tān]

[hū]* část slova [hūlù] krokodýl, aligátor / <F> R 犛 a napravo <fon.> 忽 [hū]

猊 [jīng] muntjak / <F> R 犛 a napravo <fon.> 京 [jīng]

猝 [cù] náhlý, neočekávaný / <F> R 犛 a napravo <fon.> 卒 [zú]

猕 [mí]* část slova 猕猴 [míhóu] makak / <F> R 犛 a napravo <fon.> 弥 [mí]

猛 [měng] prudký, hrubý; statečný / <F> R 犛 a napravo <fon.> 孟 [mèng]

九画

猥 [yà]* část slova 猥 [yàyǔ] starověké legendární zvíře pojídající lidi / <F> R 犛 a napravo <fon.> 契 [qiè]

猢 [hú]* část slova 猢猻 [húsūn] makak / <F> R 彡 a napravo <fon.> 胡 [hú]

獾 [zhā] druh jezevce / <F> R 彡 a napravo <fon.> 查 [chá]

猩 [xīng] orangutan; gorila / <F> R 彡 a napravo <fon.> 星 [xīng]

猓 [xiē] pes s krátkým čumákem / <F> R 彡 a napravo <fon.> 曷 [hé]

[hè] 1. výraz, kdy člověk strachy lapá po dechu. 2. vyděsit

猥 [wěi] 1. početný; rozmanitý; 2. falešný; neslušný / <F> R 彡 a napravo <fon.> 畏 [wèi]

猬 [wèi] ježek / <F> R 彡 a napravo <fon.> 胃 [wèi]

猾 [huá] mazaný; zákeřný / <F> R 彡 a napravo <fon.> 骨 [gǔ]

猴 [hóu] 1. opice; 2. chytrý chlapík / <F> R 彡 a napravo <fon.> 侯 [hóu]

[yǔ]* část slova 猥 [yàoyǔ] starověké legendární zvíře pojídající lidi / <F> R 彡 a napravo <fon.> 俞 [yú]

猬 [méi] druh kraba / <F> R 彡 a napravo <fon.> 眉 [méi]

猯 [náo] druh opice s nažloutlým ochlupením / <F> R 彡 a napravo <fon.> 柔 [róu]

十至十三画

獠 [zhēn] džungle / <F> R 彡 a napravo <fon.> 秦 [qín]

猿 [yuán] lidoop / <F> R 彡 a napravo <fon.> 袁 [yuán]

猯 [yáo] šakal; název kmene / <F> R 彡 a napravo <fon.> 窑 [yáo]

獗 [cuī]* část slova 猥獗 [wěicuī] odporný; nehezký / <F> R ㄨ ㄟ a napravo <fon.> 崔 [cuī]

獐 [zhāng] srnec, bezrohý říční jelen / <F> R ㄓ ㄤ a napravo <fon.> 章 [zhāng]

獍 [jìng] mýtické zvíře, které hned po narození sní svou matku / <F> R ㄐ ㄩ ㄥ a napravo <fon.> 竟 [jìng]

獬 [jué]* část slova 猖獗 [chājué] nezpoutaný, divoký / <F> R ㄐ ㄩ ㄟ a napravo <fon.> 厥 [jué]

獠 [liáo] zuřivý; štvát; název kmene / <F> R ㄌ ㄧ ㄠ a napravo <fon.> 寮 [liáo]

[měng] živočich s dlouhým tělem, krátkýma nohama, špičatým čumákem a malýma ušima. / <F> R ㄇ ㄥ a napravo <fon.> 蒙 [méng]

獭 [tǎ] vydra / <F> R ㄊ ㄚ ㄌ ㄞ a napravo <fon.> 赖 [lài]

獬 [xiè] bájně monstrum / <F> R ㄒ ㄧ ㄝ a napravo <fon.> 解 [jiě]

十四画以上

獯 [Xūn] název kmene / <F> R ㄒ ㄩ ㄣ a napravo <fon.> 熏 [xūn]

[huò]* část slova [huòjiāpí] zvíře, které má tělo jako žirafa, je však mnohem menší / <F> R ㄏ ㄨ ㄛ a napravo <fon.> 霍 [huò]

獾 [huān] jezevec / <F> R ㄏ ㄨ ㄢ a napravo <fon.> 宦 [guàn]

Korpus radikálu 牛 [niú] buvol

牛 [niú] buvol / <P> zobrazení volské hlavy

二至四画

牝 [pìn] samice, kráva / <F> R 牛 a napravo <fon.> 匕 [bǐ]

牟 [móu] bučení / <I> nahoře 厶 [sī] a dole R 牛 → vydechující buvol

牡 [mǔ] samec / <F> R 牛 a napravo <fon.> 土 [tǔ]

告 [gào] 1. říkat, sdělovat; 2. zažalovat, udat; 3. zažádat; 4. ohlásit, zaznamenat / <I> nahoře R 牛 a dole 口 [kǒu] ústa → vůl mluví

牯 [mǎng]* část slova 牯牛 [mǎngniú] býk / <F> R 牛 a napravo fon. 亡 [wáng]

刎 [rèn] splnit; úplný / <F> R 牛 a napravo <fon.> 刃 [rèn]

牦 [máo]* část slova 牦牛 [máoniú] jak divoký / <F> R 牛 a napravo <fon.> 毛 [máo]

牧 [mù] pást dobytek, pastevec / <I> R 牛 a napravo 攴 [pū] ruka s paličkou/bít → vést dobytek s klacíkem v ruce

物 [wù] 1. věc, předmět; 2. obsah; 3. vnější svět / <F> R 牛 a napravo <fon.> 勿 [wù]

五至六画

犖 [luò] významný, nápadný / <I> nahoře [yíng] prominentní, inteligentní a dole R 牛 → inteligentní vůl

牯 [gǔ] býk / <F> R 牛 a napravo <fon.> 古 [gǔ]

牽 [qiān] vést (na provaze, za ruku, apod.); táhnout / <I>²⁴ nahoře 大 [dà], pod ním 冫 [mì] a dole R 牛

---

²⁴ Význam ideogramu se týká nezjednodušené formy znaku .

牲 [shēng] hospodářská zvířata, skot / <F> R 牛 a napravo <fon.> 生 [shēng]

犖 [jiàn] podpírat, podporovat / <F> nahoře <fon.> 代 [dài] a dole R 牛

牻 [dǐ] 1. podporovat; 2. vzdorovat; odolat; 3. nahradit (*co*); 4. závazek, dluh / <F> R 牛 a napravo <fon.> 氐 [dǐ]

特 [tè] zvláštní, mimořádný / <I> R 牛 a napravo 寺 [sì] chrám → dobytče obětované v chrámu

牺 [xī] obětní zvíře / <F> R 牛 a napravo <fon.> 西 [xī]

牝 [pìn] samice určitých druhů / <F> R 牛 a napravo <fon.> 字 [zì]

七至八画

牾 [wǔ] sporný, protikladný / <F> R 牛 a napravo <fon.> 吾 [wú]

牾 [máng] býk / <F> R 牛 a napravo <fon.> 虜 [máng]

牾 [gù] dřevěné prkno na rozích býka; ohrada pro býky a koně / <F> R 牛 a napravo <fon.> 告 [gào]

犁 [lí] pluh; rádlo; orat / <F> nahoře <fon.> 利 [lì] a dole R 牛

犊 [dú] tele / <F> R 牛 a napravo <fon.> 卖 [mài]

犄 [jī]* část slova 犄角 [jījiǎo] roh / <F> R 牛 a napravo <fon.> 奇 [qí]

犏 [jiàn] numerativ pro tažná zvířata / <F> R 牛 a napravo <fon.> 具 [jù]

[bēn] běžet rychle; uprchnout / <I> trojitý znak 牛 – přesná definice nenalezena

[bèn] jít rovně

犍 [jiān] býček, vůl / <F> R 牛 a napravo <fon.> 建 [jiàn]

[qián] bájně monstrum

犀 [xī] nosorožec, tibetský jak / <I> nahoře 尾 [wěi] ocas a dole R 牛 → býček s nápadným ocasem

九画以上

犏 [piān] potomstvo jaků a krav / <F> R 牛 a napravo <fon.> 扁 [biǎn]

犒 [kào] slavnost / <F> R 牛 a napravo <fon.> 高 [gāo]

犛 [lí] jak / <F> nahoře <fon.> [lí] a dole R 牛

靠 [kào] 1. opírat (*se*); 2. spoléhat se (*na někoho/něco*); být závislý (*na někom/něčem*); 3. přiblížit se, přistát / <F> nahoře <fon.> 告 [gào] a dole část znaku 菲 [fēi] – role spodní části znaku není jasná (Wenlin Software)

[léi] býk; vůl / <F> R 牛 a napravo <fon.> 累 [lèi]

犟 [jiàng] zarputilý, umíněný / <F> nahoře <fon.> 强 [giáng] a dole R 牛

犏 [chōu] funění krav; chrochtání vola / <F> nahoře <fon.> 雛 [chóu] a dole R 牛

Korpus radikálu 鼠 [shǔ] krysa

鼠 [shǔ] krysa / <P> zobrazení zvířete s ocasem a vyčnávajícími zuby

鼯 [fén]* část slova 鼯鼠 [féngshǔ] zokor / <F> R 鼠 a napravo <fon.> 分 [fēn]

鼯 [shí] svišť; veverka / <F> R 鼠 a napravo <fon.> 石 [shí]

鼯 [bá]* část slova 鼯鼯 [tuóbá] starověký název sviště / <F> R 鼠 a napravo <fon.> 发 [bā]

鼯 [yòu] lasička / <F> R 鼠 a napravo <fon.> 由[yóu]

鼯 [shēng] lasička / <F> R 鼠 a napravo <fon.> 生 [shēng]

鼯 [qú]* část slova 鼯鼯 [qújīng] rejsek / <F> R 鼠 a napravo <fon.> 句 [jù]

鼯 [tuó]* část slova 鼯鼯 [tuóbá] starověký název sviště / <F> R 鼠 a napravo <fon.> 它 [tā]

鼯 [wú] poletucha / <F> R 鼠 a napravo <fon.> 吾 [wú]

鼯 [jīng]* část slova 鼯鼯 [qújīng] rejsek / <F> R 鼠 a napravo <fon.> 青 [qīng]

鼯 [yǎn] krtek / <F> R 鼠 a napravo <fon.> 宴 [yàn]

鼯 [xī] myš / <F> R 鼠 a napravo <fon.> 奚 [xī]

Korpus radikálu 犬 [quǎn] pes

犬 [quǎn] pes / <P> zobrazení psa

三至五画

状 [zhuàng] 1. forma, tvar; 2. stav, situace; 3. soudní pře / <F> vlevo <fon.> 爿 [qiáng] a napravo R 犬

戾 [lì] zhřešit; jít proti; trestný čin / <I> nahoře 户 [hù] dveře a dole R 犬 → pes krčící se mezi dveřmi

畎 [quǎn] příkop v poli / <F> z hlediska etymologie je zde nalevo R 田 [tiáo] a napravo <fon.> 犬 [quǎn], *Xiandai hanyu cidian* však uvádí tento znak i u radikálu 犬

六画以上

哭 [kū] naříkat, plakat; kňučet / <I> nahoře zdvojená ústa 𠂔 [xuān] kvílet a dole R 犬 →
bédovat

臭 [chòu] smradlavý / <I> nahoře 自 [zì] nos a dole R 犬 → pes následující určitý pach
[xiù] čichat určitý zápach; vonět

猋 [biāo] 1. rychlý; 2. mohutný vítr / <I> trojitý znak 犬 – přesná definice nenalezena

献 [xiàn] věnovat; (slavnostně) podávat / <I> nalevo 南 [nán]²⁵ a napravo R 犬

猷 [yóu] plán, způsob / <F> vlevo <fon.> 酋 [qiú] a napravo R 犬

獒 [áo] mastif / <F> nahoře <fon.> 敖 [áo] a dole R 犬

弊 [bì] zavraždit; zemřít násilnou smrtí / <F> nahoře <fon.> 敝 [bì] a dole R 犬

---

²⁵ Levá část 南 [nán] se objevila až ve zjednodušené formě znaku. Význam ideogramu se týká původního (nezjednodušeného) tvaru, kdy se vlevo nachází znak 膚 [fū] obětní nádoba. (Wenlin Software)

Sumarizace výsledků

Rozbor z hlediska etymologie

Jak jsem již uvedla v kapitole Čínské znakové písmo, jeho zjednodušení a znakové kategorie, můžeme znaky na základě jejich vývoje či dnešní podoby řadit do skupin. V této části výzkumu určím, jaké procento z mnou sestaveného korpusu představují piktogramy, jaké symboly, dále fonogramy a ideogramy. Již teď však mohu konstatovat, bez jakéhokoli podrobnějšího rozboru, že jednoznačně největší počet představují fonogramy. Takto usuzuji pouze na základě vypracování kapitoly Korpus jednotlivých zvířecích radikálů. Přesná čísla uvádím v následujících tabulkách.

U jednoho znaku jsem se bohužel nedopátrala jeho přesné etymologie a nebyla jsem schopna toto rozluštit.

V první tabulce píše celkový počet znaků a zastoupení jednotlivých kategorií. Vše nejdříve na základě jednotlivých korpusů (tedy radikálů), v posledním sloupečku uvedu hromadný výpočet.

Tab.1

	鸟	彡	牛	鼠	犬	celkem
<P>	1	0	1	1	1	4
<S>	0	0	0	0	0	0
<F>	111	87	27	11	5	241
<I>	4	5	8	0	5	22
nezjištěno	0	1	0	0	0	1
celkem	116	93	36	12	11	268

Právě jsme si prakticky dokázali, že skutečně nejpočetnější skupinu tvoří fonogramy. Z celkového počtu 268 analyzovaných znaků, jsem jako fonogramy označila 241 z nich, což představuje 89,9%. Druhou nejpočetnější kategorií jsou ideogramy. Znaků označených jako ideogramy je však mnohem méně, než znaků označených jako fonogramy. Ideogramy představují 8,2%, tedy 22 jednotlivých položek z celkového počtu znaků. Procentuálně nejvíce ideogramů jsem našla u radikálu 犬, tedy 5 z 11, což představuje 45,5%. Jako piktogram jsem označila jednotlivé radikály, na základě jejich vývoje a další nedělitelnosti. Piktogramy jsou celkem 4 a symbol jsem ve svém korpusu nenašla.

Rozbor z hlediska grafiky

V této části mého bádání se zaměřím na umístění radikálu ve znaku. Hodnotím tedy pouze znaky dělitelné. Jak jsem již dříve zmínila, snažila jsem se o zastoupení všech možných pozic a opět můžu bez jakýchkoli matematických výpočtů tvrdit, že pro radikál 彳 je zásadní pozice levá. V tabulce uvádím polohy, jejich zastoupení u jednotlivých radikálů a celkový počet analyzovaných znaků.

Tab.2

	鸟	彳	牛	鼠	犬
nahoře	0	0	3	0	1
dole	21	0	9	0	5
vlevo	4	93	23	11	0
vpravo	90	0	0	0	4
celkem	215	93	35	11	10

V tabulce číslo 3 následují ty samé údaje v procentech.

Tab.3

	鸟	彳	牛	鼠	犬
nahoře	0%	0%	8,6%	0%	10%
dole	9,8%	0%	25,7%	0%	50%
vlevo	1,9%	100%	65,7%	100%	0%
vpravo	41,9%	0%	0%	0%	40%

Tabulkou číslo 2 a 3 jsem zjistila, ve které části znaku se daný radikál nachází nejčastěji nebo naopak nejméně. Radikál 彳 a 鼠 je vždy vlevo, oproti tomu se radikál 犬 v mém korpusu vlevo nikdy nenachází. Radikály 鸟, 牛 a 犬 jsou zástupci tří různých pozic ve znaku, zástupce všech čtyř pozic ve své práci neuvádím.

Rozbor z hlediska fonetiky

Tento rozbor se zaměřuje na jednu skupinku znaků a to těch, které jsem si z etymologického hlediska označila jako fonogramy. Fonogram je znak sestávající ze dvou částí – radikálu a fonetika. Každá z těchto částí zastává určitou roli. Radikál by měl být nositelem významu, ne vždy tomu tak ale je, fonetikum naznačuje výslovnost.

V tabulce číslo 4 uvádím množství fonogramů u jednotlivých radikálů, jak počtem tak v procentech.

Tab.4

	鳥	彳	牛	鼠	犬
celkem*	116	93	36	12	11
<F>	111	87	27	11	5
zastoupení v %	95,7%	93,5%	75%	91,7%	4,5%

* celkový počet analyzovaných znaků daného radikálu

Následuje tabulka, v níž vyhodnotím, do jaké míry se výslovnost fonogramu shoduje s výslovností daného fonetika. Shodu budu definovat na základě tří částí – iniciály, finály a tónu. Tyto shody se však mohou různě kombinovat, kvůli přehlednosti užiji pro každou možnou shodu zkratku.

Seznam zavedených zkratk:

IFT – iniciála, finála i tón se shodují

IF – iniciála a finála se shodují

IT – iniciála a tón se shodují

FT – finála a tón se shodují

I – shodují se pouze iniciály

F – shodují se pouze finály

T – shoda v tónech

0 – neshodují se ani iniciály, ani finály, ani tón (Michalíková, 2011: 51)

Tab.5 Rozbor podoby výslovnosti fonetika s fonogramem

	鳥	彳	牛	鼠	犬
celkem*	111	87	27	11	5
IFT	54	38	11	4	3
IF	16	10	5	4	0
IT	3	1	1	0	0
FT	8	1	2	1	0
I	2	4	0	1	0

F	10	12	5	1	0
T	4	9	1	0	1
0	14	12	2	0	1

• celkový počet fonogramů daného radikálu

Následují ty samé údaje v procentech.

Tab.6 Rozbor podoby výslovnosti fonetika s fonogramem – vyjádření v procentech

	鸟	豸	牛	鼠	犬
IFT	48,6%	43,7%	40,7%	36,4%	60%
IF	14,4%	11,5%	18,5%	36,4%	0%
IT	2,7%	1,1%	3,7%	0%	0%
FT	7,2%	1,1%	7,4%	9,1%	0%
I	1,8%	4,6%	0%	9,1%	0%
F	9%	13,8%	18,5%	9,1%	0%
T	3,6%	10,3%	3,7%	0%	20%
0	12,6%	13,8%	7,4%	0%	20%

Výše provedený fonologický rozbor mi mnoho neřekl. Je zřejmé že nejvíce shody je u položky IFT, tedy shoda iniciály, finály i tónu, obecné pravidlo z toho ale zřejmě nevyvodím. Vlivem neustálého zjednodušování znaků může totiž dojít k situaci, kdy hodnotím fonetikum, které s původním vznikem fonogramu nemá nic společného, jako například u znaku 猎 [liè] pátrat, lovit. V tomto případě jsem fonogram s fonetikem 昔 [xī] zařadila do skupiny 0 a původní fonetikum 𪛗 [liè] jsem nebrala v potaz.

Rozbor z hlediska sémantiky

Zde se dostávám k již několikrát zmíněnému slovíčku determinativ, které mnohdy působí problémy. Determinativ je část znaku, která souvisí s významem. Pokusím se stanovit počet znaků, kdy je význam přímo ovlivněn radikálem a tento radikál můžeme tedy nazvat determinativem.

Rozbor významový se opět týká všech sepsaných znaků, ne pouze skupiny fonogramů. Tabulka číslo 7 obsahuje celkový počet analyzovaných znaků, počet znaků, jejichž význam je přímo ovlivněn příslušným radikálem a počet znaků, u nichž jsem nedokázala určit, zda s významem radikálu souvisí či nikoli.

Tab.7

	鸟	豸	牛	鼠	犬
celkem	116	93	36	12	11
ovlivněno	115	44	26	12	6
nezjištěno	0	12	1	0	1

Následují údaje z tabulky číslo 7 vyjádřené v procentech.

Tab.8

	鸟	豸	牛	鼠	犬
ovlivněno	99,1%	47,3%	72,2%	100%	54,5%
nezjištěno	0%	12,9%	2,8%	0%	9,1%

Z tabulky jasně vidíme, že radikály pták a krysa můžeme v naprosté většině případů označit za determinativy. Co se týče radikálu krysa, významy všech jednotlivých znaků souvisí s hlodavci, čemuž krysa jako determinativ odpovídá. V případě radikálu pták souvisí významy všech jednotlivých znaků pro změnu s ptáky, ať už bájnými či dnešními druhy. Jediný znak, u kterého souvislost a tedy ani vliv radikálu nevidím, je znak [diào] *hluboký*.

U znaků radikálu pes (obě dvě varianty) jsem vliv radikálu pocíťovala:

- u všech šelem a psů – 獅, 狐, 狸, 狗
- u všech vcelku negativních výrazů, což v minulosti skutečně souvislost se psem mělo – 臭, 狩, 狩, 狼
- u několika dalších slov souvisejících s lovem, povahovými vlastnostmi, ...

Naopak vliv nevidím u názvů opic, krokodýla nebo srnce. U několika případů jsem nedokázala vliv radikálu stanovit. Jsou to většinou označení bájných zvířat, jejichž podoba mi není známa.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo vypracovat korpus jednotlivých znaků se zvířecími radikály a tento korpus následně podrobit analýze z různých hledisek. Pro svou práci jsem vybrala pět reprezentativních vzorků zvířecích radikálů, radikál pták, obě varianty psa, buvola a krysu. Na základě slovníku *Xiandai hanyu cidian 现代汉语词典* jsem vypracovala korpus a posléze jsem pomocí analytického slovníku *Hanzi xingyi fenxi zidian 汉字行义分析字典* určovala etymologii.

Korpus obsahuje celkem 268 znaků, z čehož jde v naprosté většině o fonogramy, bez ohledu o jaký radikál se jedná. Fonogramy představují 89,9% z celkového množství znaků. Další skupinu tvoří ideogramy, těch je však podstatně méně než fonogramů. Jde o 8,2% z celkového množství. Nejvyšší procentuální zastoupení ideogramů je u radikálu 犬, zde tato položka představuje 45,5%, tedy 5 znaků z 11.

Grafickým rozbořem jsem zjistila, že pro radikál 豸 a 鼠 je naprosto specifická poloha vlevo a to ve 100% případech. Opakem tomu je radikál 犬, který se vlevo nikdy nenachází.

Fonologickým rozbořem jsem stanovila, jak souvisí výslovnost fonetika s výslovností celého fonogramu. Zde se výsledky liší v závislosti na radikálu, ve všech případech se však shoda IFT, tedy shoda iniciály, finály i tónu, pohybuje okolo 50%.

Ze sémantického hlediska jsem stanovila radikál 鸟 a 鼠 ve většině případů za nositele významu. U krysy je to ve 100%, kdy všechny významy souvisí určitým způsobem s hlodavci, čemuž je krysa adekvátní. U radikálu 鸟 jsem shodu nenašla pouze v jednom jediném případě. U ostatních radikálů bylo stanovení vlivu významu radikálu na znak složitější a v několika případech, zejména u radikálu 豸 se mi výsledek určit nepodařilo.

Obecné pravidlo můžu vyvodit z rozboru etymologického, kdy se výsledek jednoznačně shoduje u všech radikálů. Nejpočetnější znakovou kategorií tvoří fonogramy. A z rozboru fonologického, kdy je společným výsledkem shoda iniciály, finály a tónu.

Bohužel ne všechny znaky se mi podařilo nalézt v elektronické podobě, tyto znaky jsou v mé práci vepsány rukou. Přesto i tuto část znaků jsem podrobila veškeré analýze a ve všech rozbořech vystupují.

Resumé

In my bachelor thesis I had the task to draw up a detailed basic structure characters with animal radicals and this basic structure finally analysis from various aspects. From a larger quantity of this type of radicals I chose five representative samples , I put examples of the radicals, which are very frequent and less frequent. In the selection I put emphasis on the position of radicals in the character to cover all possible positions. After making corpus based on the dictionary *Xiandai hanyu cidian*, which was the main source, I classified each character into one of the six character category and I carried out etymological, grafic, semantic and phonologic analysis. All results are expressed in percentages. From the individual conclusions I tried to deduce generally valid rule.

Seznam použité literatury

LINDQVIST, Cecilia. *Říše čínských znaků*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2010.

KANE, Daniel. *Knížka o čínštině*. Desert Rose, 2009.

KUČERA, Ondřej a kolektiv. *Učebnice čínských znaků I*. Olomouc, Univerzita Palackého, 2005.

VOCHALA, Jaromír; NOVÁK, Miroslav; PUCEK, Vladimír. *Úvod do čínského, japonského a korejského písma I – Vznik a vývoj*. Praha, SPN, 1989.

WIEGER, L. *Chinese characters: their origin, etymology, history, classification and signification: a thorough study from chinese documents*. New York, Paragon, 1965.

WILDER, G. D. *Analysis of chinese characters*. New York, Paragon, 1989.

CAO, Xianzhuo. *Hanzi xingyi fenxi zidian 汉字行义分析字典*. Beijing, Beijing daxue chubanshe, 1999.

VOCHALA, Jaromír. *Čínsko-český, česko-čínský slovník*. Voznice, Leda, 2007.

WENLIN INSTITUTE, Inc. *文林 Wenlin Software for Learning Chinese*. Version 4.0.2, 2011.

Xiandai hanyu cidian. 现代汉语词典. Slovník moderní čínštiny. Beijing, Shangwu yinshuguan, 2008.

Bakalářské diplomové práce

MICHALÍKOVÁ, Zuzana. *Manuální radikály v čínském znakovém písmu*. Olomouc, 2011.

KOLEČKOVÁ, Daniela. *Radikál kov a kámen*. Olomouc, 2010.

SZOKALOVÁ, Kateřina. *Rostlinné radikály*. Olomouc, 2010.

Internetové zdroje

www.zhongwen.com

www.yellowbridge.com